

**GAUTENG DEPARTMENT OF EDUCATION/
SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION**

POSSIBLE ANSWERS FOR : **TSHIVENDA LUAMBO LWA VHUVHILI
BAMBIRI LA U RANGA
(Gireidi Ya Ntha)**

**KHETHEKANYO YA A
MBUDZISO 1**

1.1.1	Mainganye.	(2)
1.1.2	Wa vhumakhanikhe	(2)
1.1.3	A thome u nwala lunwalo lwa u litsha mushumo wa kale.	(2)
1.1.4	O vha a tshi divha zwauri o wana mushumo mu swa.	(2)
1.1.5	O vha a sa tsha thogomela mushumo wa kale.	(2)
1.1.6	O ri nga a thome a shumele nothisi ya nwedzi muthihi.	(2)
1.1.7	Balanganani ho ngo tanganedza nyeletshedzo iyo.	(2)
1.1.8	Hai, ngauri o vha a si na ndalukanyo dza mushumo uyo.	(4)
1.1.9	Wa u suka daka.	(2)
1.1.10	Hai, ngauri wo vha u tshi holela tshelede ya fhasi.	(4)
1.1.11	Hai, ngauri Foromane yo vha i tshi khou tou amba nae zwavhudi ene a i sema.	(4)
1.1.12	U a kola, Ho vha ho fanela u zwi vhona u thoma uri Balanganani ha na ndalukanyo. Ha ngo sumbedza u mu pfela vhutungu.	(4)
1.1.13	U hwenya.	(2)
1.1.14	Shuma	(1)
- [35]**

**KHETHEKANYO YA B
MBUDZISO 2**

2.1 Samari.

Mulambilu vhabebi vhawe vho lovha a kha di vha mutuku khomboni ya bisi. o do aluswa nga munwe mukegulu we a ponya nae khomboni iyo. Mukegulu a vho vho swika he vha lovha. A tea u yo toda mushumo. O ya a u wana kha vhanwe mukegulu na mukalaha wavho. O vha a tshi khou shuma u lisa kholomo.

[10]

**KHETHEKANYO YA C
MBUDZISO 3**

3.1.1 Ndi do tuwa nga musumbuluwo.

3.1.2 Bugu iyi a i takadzi.

3.1.3 Vho mu thavha nga lufhanga.

3.1.4 Golo iyi a i wanali.

3.1.5 Ndo sala ndi ndothe.

5x2=(10)

3.2.1 Lugisani a ri khae, mpheni-vho tshelede yau renga bugu.

3.2.2 Tshukhwi! o tevhula vhuse.

3.2.3 Nga la vhutano vho-khotsimunene vho da na mmbwa yavho i no pfi vhadoneta.

(10)

3.3.1 A thi nga do la vhuswa.

3.3.2 A thi li vhuswa.

3.3.3 Ndi nga si phase.

3.3.4 Ni songo tuwa.

3.3.5 U tshimbila a hu netisi

5x1=(5)

3.4.1 Makhulu vha khou swaswa.

3.4.2 Masindi o Lovha / ri sia.

3.4.3 Khoti anga vho di takalela

3x2=(6)

3.5.1 U takala / u sa sinyiwa

3.5.2 U sa vha na tshidzumbe

2x2=(4)

[35]

GUMOFULU: 80